

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۴۴. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۵۶۷۶

دی ماه ۱۳۹۶

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	خلاصه مدیریتی.....
۳	چکیده.....
۳	مقدمه.....
۴	۱. رویکردهای کلان لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در خصوص بخش صنعت و معدن.....
۵	۲. بررسی تطبیقی تبصره‌های مهم بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.....
۱۵	۳. تطبیق احکام برنامه ششم توسعه و اسناد بالادستی با احکام لایحه بودجه.....
۱۶	۴. بررسی ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت و معدن.....
۲۰	۵. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن.....
۲۲	۶. وضعیت صنعت پتروشیمی در لایحه بودجه.....
۲۶	نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۴۴. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی

خلاصه مدیریتی

بررسی لایحه بودجه با تمرکز بر بخش صنعت، معدن و پتروشیمی نشان می‌دهد که رویکرد کلان لایحه و سطح اثرگذاری آن بر بخش، بیشتر معطوف به سه تبصره «۱۸»، «۱۹» و «۴» است که لازمه اثربخشی آنها، تحقق منابع پیش‌بینی شده، تعیین اولویت برای بخش تولید از محل منابع بند «الف» تبصره «۱۸» و میزان تحرک در طرح‌های مشارکتی است. به‌لحاظ شکلی، چارچوب بخش‌های مختلف لایحه در حوزه صنعت و معدن همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور است، اما به‌لحاظ ماهوی رویکرد اشتغال‌زایی، خصوصی‌سازی و تقویت مشارکت بخش خصوصی و ایجاد فضای بهتر برای فعالیت سازمان‌های توسعه‌ای حوزه صنعت و معدن مانند سازمان‌های ایدرو و ایمیدرو مهمترین تغییرات ایجاد شده است که در صورت تحقق منابع پیشنهادی و تحرک بیشتر سازمان‌های توسعه‌ای می‌توان تحولات مثبت را در بخش صنعت و معدن کشور انتظار داشت.

نقطه کانونی و مؤثر لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور بر بخش صنعت و معدن که در تبصره «۱۸» به آن اشاره شد؛ تأکید بر اشتغال فراگیر در حوزه تولید و دیگر بخش‌های اقتصادی کشور دارد که تأمین منابع این تبصره نیز عمدتاً از طریق مابه‌التفاوت قیمت حامل‌های انرژی خواهد بود. در تبصره «۱۴» با توجه به کاهش مبلغ پرداخت یارانه نقدی و بهره‌مندی بخش تولید از محل ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، انتظار می‌رود که منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها به بخش تولید اختصاص پیدا کند. به‌رغم نکات مثبت در تبصره‌های «۱۴» و «۱۸» لایحه مانند حذف ۴ دهک بالای درآمدی جامعه از دریافت یارانه‌های نقدی، توجه به عدالت اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی و توجه به تولید و اشتغال، به‌نظر می‌رسد برخی اشکالات اساسی این دو تبصره می‌تواند مانع از رسیدن به اهداف مصرح در این تبصره‌ها شود. مشخص نبودن سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های حمایتی از تولید و اشتغال، موازی‌کاری در اصلاح و اجرای هدفمندی یارانه‌ها در قالب دو تبصره از جمله این اشکالات است.

تبصره «۱۹» مربوط به واگذاری یا تکمیل طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام یا جدید و براساس این تبصره به دولت اجازه داده می‌شود که به‌منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی در اجرای طرح‌های منتخب جدید، نیمه‌تمام و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های تکمیل و یا در حال بهره‌برداری، در قالب سازوکار مشارکت عمومی و خصوصی اقدام کند که عناوین این طرح‌ها در قسمت دوم پیوست

یک لایحه بودجه، طرح‌های موضوع تبصره «۱۹» آمده است که البته میزان تحقق مشارکت بخش خصوصی و بار شدن بیش از ۹۰ درصد اعتبارات مورد نیاز اجرای این طرح‌ها به آورده بخش خصوصی، تسهیلات بانکی، صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه و تأمین مالی خارجی محل ابهام است. در بخش طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، نوع نگاه دولت در طرح‌های مشارکتی و خروج منابع حاصل از حق انتفاع پروانه بهره‌برداری از لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ باعث شد که میزان اعتبارات طرح‌های عمرانی فصل صنعت و معدن از محل منابع عمومی بودجه با ۴۴ درصد کاهش مواجه شود این درحالی است که این میزان کاهش از منابع عمومی تخصیصی به سازمان‌های توسعه‌ای مانند ایدرو و شهرک‌های صنعتی را در ایفای تعهدات قانونی که نیازمند منابع تملکی از محل بودجه عمومی یا منابع داخلی هستند با مشکل روبرو خواهد کرد، زیرا در طرح‌های مشارکتی، موضوع تسهیلات مطرح است که با موضوع منابع مورد نیاز تملکی کاملاً متفاوت است.

مقایسه تطبیقی احکام قانون برنامه ششم توسعه و اسناد بالادستی با لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با رویکرد بخش صنعت و معدن نشان می‌دهد که اجرای بند «الف» ماده (۲۷)، ماده (۴۳)، بند «ح» و «چ» ماده (۴۶) قانون برنامه ششم توسعه، ماده (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و ماده (۸۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در احکام و یا ردیف‌های لایحه بودجه رعایت نشده است. بنابراین لایحه از این بابت نیازمند اصلاح و بازنگری است که در بخش پیشنهادها تلاش شد که این موارد مورد تدقیق قرار گیرد.

پیشنهادها:

۱. متن زیر به ذیل بند «و» تبصره «۷» اضافه می‌شود:

- در سطر آخر بعد از عبارت «سود سهام» عبارت «و یا از طریق تضامین و دیگر ابزارها» اضافه گردد.
- آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۲. متن زیر به عنوان تبصره جدید اضافه می‌شود:

در راستای اجرای ماده (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، شورای برنامه‌ریزی استان مجاز است از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مندرج در جدول (۱۰-۱) را جهت تکمیل زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی همان استان با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته اختصاص دهد.

چکیده

هدف از این مطالعه بررسی آثار لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور بر بخش صنعت، معدن و پتروشیمی است. در روش‌شناسی این مطالعه بر روی رویکردهای کلان لایحه و روش تطبیقی احکام و ردیف‌های مرتبط با بخش صنعت و معدن با قوانین و اسناد بالادستی تأکید شده است. بررسی لایحه بودجه با تمرکز بر بخش صنعت، معدن و پتروشیمی نشان می‌دهد که رویکرد کلان لایحه و سطح اثرگذاری آن بر بخش بیشتر معطوف به سه تبصره «۱۸»، «۱۹» و «۴» است که لازمه اثربخشی آنها تحقق منابع پیش‌بینی شده، تعیین اولویت برای بخش تولید از محل منابع بند «الف» تبصره «۱۸» و میزان تحرک سازمان‌های توسعه‌ای بخش است. شایان ذکر است با توجه به ضعف منابع مالی سازمان‌های توسعه‌ای ایدرو و ایمیدرو به دلیل مطالبه از دولت از محل واگذاری‌ها در سال‌های قبل و عدم برگشت این منابع و مشخص نبودن میزان مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های مشارکتی میزان اثربخشی لایحه بر بخش با ابهام روبرو است. یکی از نکات بارز لایحه بودجه عدم رعایت احکام قانون برنامه ششم توسعه، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در حوزه صنعت و معدن است که اعتبار لازم برای اجرای آنها باید در بودجه‌های سنواتی لحاظ شود.

مقدمه

نقطه کانونی و مؤثر لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور بر بخش صنعت و معدن؛ تأکید بر اشتغال فراگیر در حوزه تولید و دیگر بخش‌های اقتصادی کشور است. به لحاظ شکلی چارچوب بخش‌های مختلف لایحه در حوزه صنعت و معدن همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور است، اما به لحاظ ماهوی رویکرد اشتغال‌زایی، خصوصی‌سازی و تقویت مشارکت بخش خصوصی و ایجاد فضای بهتر برای فعالیت سازمان‌های توسعه‌ای حوزه صنعت و معدن مانند سازمان‌های ایدرو و ایمیدرو مهمترین تغییرات ایجاد شده است که در صورت تحقق منابع پیشنهادی و تحرک بیشتر سازمان‌های توسعه‌ای می‌توان تحولات مثبت را در بخش صنعت و معدن کشور انتظار داشت.

در این گزارش تلاش می‌شود در ابتدا به‌طور اجمالی رویکردهای کلان لایحه در خصوص بخش صنعت و معدن و سطح اثرگذاری بر بخش ارائه شود. در بخش دوم، بررسی تطبیقی تبصره‌ها و احکام مندرج در ماده واحده اعم از تأثیرگذاری مستقیم و یا غیرمستقیم بر بخش صنعت و معدن مورد بررسی تطبیقی و واکاوی قرار گرفته و در بخش سوم میزان تطابق بودجه با برنامه ششم توسعه و اعتبارات ردیف‌های متفرقه و نحوه تغییرات آنها به صورت تطبیقی بررسی و ارائه می‌شود. در بخش چهارم اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای طی فصل صنعت و معدن و سازمان‌های توسعه‌ای مورد ارزیابی قرار گرفته و در نهایت، نتیجه‌گیری و پیشنهادها ارائه خواهد شد.

۱. رویکردهای کلان لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ در خصوص بخش صنعت و معدن

جهت‌گیری اصلی لایحه بودجه که می‌تواند سنجه‌های کلان بخش تولید، صنعت و معدن را تحت تأثیر قرار دهد؛ تبصره‌های «۱۴»، «۱۸» و «۱۹» است. در تبصره «۱۴» با توجه به کاهش مبلغ پرداخت یارانه نقدی و بهره‌مندی بخش تولید از محل ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها انتظار می‌رود که منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها به بخش تولید اختصاص پیدا کند.

آنچه در بحث تطبیقی احکام لایحه با اسناد بالادستی و قانون برنامه ششم توسعه بسیار بارز است عدم رعایت احکام قانون برنامه ششم توسعه، قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در حوزه صنعت و معدن است که اعتبار لازم برای اجرای آنها باید در بودجه‌های سنواتی لحاظ می‌شود.

در نگاه به تبصره «۱۸» لایحه این نکته مبرهن است که هدف اصلی این تبصره اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تأکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی است و تأمین منابع این تبصره نیز عمدتاً با مابه‌التفاوت قیمت حامل‌های انرژی و به‌عبارت دیگر منابع حاصل از قانون هدفمند کردن یارانه‌هاست و بخش دیگر منابع مورد نیاز نیز به تلفیق منابع نظام بانکی با خط اعتباری از محل سپرده‌گذاری صندوق توسعه ملی نزد بانک‌های عامل تأکید دارد. سنگ‌بنای تبصره «۱۸»، طرح کارانه اشتغال برای جوانان (کاج) است که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه شده است و در مبانی نظری اصلی این طرح این نکته نهفته است که طی سال‌های اخیر رشد بخش تولید و صنعت منبع اصلی ایجاد اشتغال نبوده و ارتباط معناداری بین رشد ارزش‌افزوده و اشتغال بخش مشاهده نشده است. به همین دلیل موضوع اشتغال در طرح کاج و این تبصره مستقیماً مورد هدف قرار گرفت. صرف‌نظر از میزان تحقق منابع پیش‌بینی شده در این تبصره و توان سازمان‌های توسعه‌ای بخش، به نظر می‌رسد مهمترین بخش لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ که می‌تواند موجبات تحول در بخش صنعت و معدن را فراهم سازد و آثار رکود غیرتورمی حاکم بر بخش را بزدايد، اجرایی شدن تبصره «۱۸» لایحه است. به‌رغم نکات مثبت در تبصره‌های «۱۴» و «۱۸» لایحه مانند حذف ۴ دهک بالای درآمدی جامعه از دریافت یارانه‌های نقدی، توجه به عدالت اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی و توجه به تولید و اشتغال، به نظر می‌رسد برخی اشکالات اساسی این دو تبصره می‌تواند مانع از رسیدن به اهداف مصرح در این تبصره‌ها شود. مشخص نبودن سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های حمایتی از تولید و اشتغال، موازی‌کاری در اصلاح و اجرای هدفمندی یارانه‌ها در قالب دو تبصره از جمله این اشکال‌هاست.

تبصره «۱۹» هم از موارد مهمی است که در صورت اجرایی شدن می‌تواند بخش تولید را تحت تأثیر قرار دهد و اهمیت ویژه‌ای دارد. این تبصره مربوط به واگذاری یا مشارکت بخش خصوصی در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌های عمرانی است و براساس این تبصره به دولت اجازه داده می‌شود که

به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی در اجرای طرح‌های منتخب جدید، نیمه‌تمام و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های تکمیل و یا در حال بهره‌برداری، در قالب سازوکار مشارکت عمومی و خصوصی اقدام کند که عناوین این طرح‌ها در قسمت دوم پیوست یک لایحه بودجه، طرح‌های موضوع تبصره «۱۹» آمده است.

در واگذاری طرح‌های حوزه صنعت و معدن، عمده طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری؛ شامل کمک‌های فنی و اعتباری به طرح‌های معدنی غیردولتی، صنایع مواد غذایی (لبنی)، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی، سواحل مکران، صنایع کوچک و متوسط و صنعت فرش دستباف است. همچنین طرح خط لوله اتیلن غرب (پتروشیمی) و کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع نیز مشمول طرح‌های مشارکتی است.

نوع نگاه دولت در طرح‌های مشارکتی و خروج منابع حاصل از حق انتفاع پروانه بهره‌برداری از لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ باعث شد که میزان اعتبارات طرح‌های عمرانی فصل صنعت و معدن از محل منابع عمومی بودجه تقریباً به نصف کاهش یابد. دو نکته اساسی در اثرگذاری تبصره «۱۹» بر بخش تولید قابل تحلیل است؛ اول اینکه دستگاه‌های اجرایی متولی این طرح‌های مشارکتی که عمدتاً سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن هستند تا چه اندازه می‌توانند موفق عمل کنند در حالی که در سال‌های قبل هم با توجه به اصلاحات در مفاد قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی از این ظرفیت قانونی جهت اجرای طرح‌های مشارکتی با بخش خصوصی برخوردار بوده‌اند، دوم اینکه قریب به ۹۰ درصد منابع مورد نیاز اجرای این طرح‌ها به آورده بخش خصوصی، تسهیلات بانکی، تسهیلات صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه و تأمین مالی خارجی گره خورده که تحقق این امر را حداقل در سال ۱۳۹۷ با ابهام مواجه می‌کند.

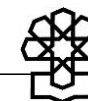
در بخش معدن و صنایع معدنی تلاش برای تحقق بند «پ» ماده (۴۳) قانون برنامه ششم توسعه (بازگشت ۱۰۰ درصدی منابع حاصل از بخش معدن به درون بخش و هزینه‌کرد در زیرساخت‌های معدن و صنایع معدنی) در تخصیص بودجه مناسب، مشهود است هرچند که مطابق ردیف‌های در نظر گرفته شده حدود ۸۰ درصد منابع به بخش معدن و صنایع معدنی برگشت داده شده است که در صورت تخصیص کامل این منابع می‌توان شاهد تحولات مثبت در بخش معدن و صنایع معدنی بود.

۲. بررسی تطبیقی تبصره‌های مهم بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

همان‌گونه که در بخش رویکرد کلان توضیح داده شد، با نگاهی به آثار لایحه بر بخش صنعت و معدن، عمده وجه افتراق احکام و تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ به تبصره‌های «۱۴»، «۱۸» و «۱۹» برمی‌گردد به گونه‌ای که در صورت اجرای مطلوب این تبصره‌ها، بدون

تردید بخش تولید، تحول پیدا کرده و یکی از مهمترین چالش‌های اقتصاد کشور «رکود و بیکاری» کمرنگ خواهد شد.

چارچوب کلان تبصره‌ها و ردیف‌های متفرقه مرتبط با حوزه صنعت و معدن، تقریباً همانند چارچوب قانون بودجه سال ۱۳۹۶ است، با این تفاوت که تقویت نقش سازمان‌های توسعه‌ای صنعت و معدن در بند «۲» تبصره «۴» لایحه مورد تأکید قرار گرفته و در بخش ردیف‌های متفرقه نیز بخشی از این ردیف‌ها به جدول ۲-۷ انتقال پیدا کرده و دستگاه اجرایی آن نیز دقیقاً مشخص شده است که این امر بر شفافیت بیشتر لایحه و نظارت بر اجرای طرح‌های مندرج در هریک از این ردیف‌ها، کمک زیادی می‌کند. چارچوب کلی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مرتبط با بخش صنعت و معدن همانند قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور می‌باشد؛ به استثنای بند «الف» تبصره «۷» که در سال جاری حذف شده است، تبصره‌های «۱۴»، «۱۸» و «۱۹» از تغییرات مهم لایحه در مقایسه با قانون سال قبل می‌باشد. تبصره «۱۴» کاهش پرداخت یارانه نقدی و رفع فقر مطلق را دنبال می‌کند. تبصره «۱۸» محور اشتغال در بخش‌های مختلف را هدفگذاری کرده و تبصره «۱۹» هم به دنبال خصوصی‌سازی و واگذاری طرح‌ها به بخش خصوصی است.

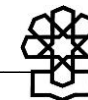

جدول ۱. مقایسه تطبیقی تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

با تأکید بر احکام مرتبط و تأثیرگذار بر بخش صنعت و معدن

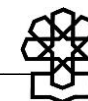
ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
تبصره «۳»	الف) تأمین مالی خارجی (فاینانس) تا سقف ۳۰ میلیارد دلار برای طرح‌های بخش دولتی با رعایت اولویت‌های بند «پ» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه ❖ طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌توانند از تسهیلات مذکور استفاده کنند. ❖ در خصوص طرح‌های غیردولتی، وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است پس از اخذ تضمین لازم از بانک‌های عامل که به پشتوانه اخذ وثائق مناسب و کافی از مالکان طرح‌ها صادر شده است، نسبت به صدور ضمانتنامه بازپرداخت اقدام نماید.	الف) تأمین مالی خارجی (فاینانس) تا سقف ۵۰ میلیارد دلار برای طرح‌های بخش دولتی با رعایت اولویت‌های بند «پ» ماده (۴) قانون برنامه ششم توسعه ❖ طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی نیز با سپردن تضمین‌های لازم به بانک‌های عامل می‌توانند از تسهیلات مذکور استفاده کنند. ❖ اجازه به دولت برای تضمین طرح‌های بخش خصوصی و نهادهای عمومی غیردولتی و تعاونی‌ها در صورت عدم امکان ایفای تعهد توسط بانک‌های عامل، دولت در سال قبل تقبل کرده بود، اما در این لایحه موضوع حذف شده اما همانند سال قبل دولت طرح‌های غیردولتی را به شرطی تضمین می‌کند که وزارت امور اقتصادی و دارایی تضمین لازم از بانک‌های عامل که به پشتوانه اخذ وثائق مناسب و کافی از مجریان طرح‌ها صادر شده است، نسبت به صدور ضمانتنامه بازپرداخت اقدام می‌نماید.	در این بند اولویت بند «پ» ماده (۴) برنامه ششم شامل انتقال فناوری، توسعه صادرات کالا و خدمات فنی و مهندسی مورد تأکید است. در تحلیل این بند از لایحه این نکته بارز است که موضوع تسهیل بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی در تضمین طرح‌ها در صورت عدم امکان ایفای تعهد توسط بانک‌های عامل، دولت در سال قبل تقبل کرده بود، اما در این لایحه موضوع حذف شده اما همانند سال قبل دولت طرح‌های غیردولتی را به شرطی تضمین می‌کند که وزارت امور اقتصادی و دارایی تضمین‌های لازم را از بانک‌های عامل گرفته باشد.	مغایرتی ندارد
تبصره «۴»	ب) اجازه به بانک‌های عامل نسبت به اعطای تسهیلات ارزی در سال ۱۳۹۷ از محل منابع در اختیار از جمله منابعی که با تصویب هیئت عامل صندوق توسعه ملی در آن بانک سپرده‌گذاری شده است، از جمله مورد زیر: ۲. طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن با مشارکت حداقل پنجاه و یک (۵۱) درصدی بخش خصوصی و تعاونی و) اجازه به دولت نسبت به برداشت از ورودی سال ۱۳۹۷ صندوق	-	جز «۲» بند «ب» این تبصره در مقایسه با قانون ۱۳۹۶ جدید است و این امر می‌تواند یکی از چالش‌های اساسی سازمان‌های توسعه‌ای حوزه صنعت و معدن (مانند ایدرو، ایمیدرو و سازمان شهرک‌های صنعتی) در سال‌های اخیر در زمینه تأمین مالی طرح مشارکتی با بخش خصوصی را حل کند و قدرت مانور سازمان‌های	مغایرت دارد

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معادن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی			
توسعه ملی براساس جدول زیر:							
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">عنوان</th> <th style="width: 20%;">ادله قانونی</th> <th style="width: 20%;">میلیون دلار</th> </tr> </thead> </table>					عنوان	ادله قانونی	میلیون دلار
عنوان	ادله قانونی	میلیون دلار					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">طرح‌های آبیاری تحت فشار، کم‌فشار و سامانه‌های نوین آبیاری</td> <td style="width: 20%;">ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">۳۰۰</td> </tr> </table>					طرح‌های آبیاری تحت فشار، کم‌فشار و سامانه‌های نوین آبیاری	ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه	۳۰۰
طرح‌های آبیاری تحت فشار، کم‌فشار و سامانه‌های نوین آبیاری	ماده (۳۵) قانون برنامه ششم توسعه	۳۰۰					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">طرح‌های آبرسانی روستایی و توسعه شبکه‌های آن</td> <td style="width: 20%;"></td> <td style="width: 20%; text-align: center;">۳۰۰</td> </tr> </table>					طرح‌های آبرسانی روستایی و توسعه شبکه‌های آن		۳۰۰
طرح‌های آبرسانی روستایی و توسعه شبکه‌های آن		۳۰۰					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران</td> <td style="width: 20%;">ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">۱۰۰</td> </tr> </table>					سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه	۱۰۰
سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه	۱۰۰					
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20%;">تقویت بنیه دفاعی</td> <td style="width: 20%;">ماده (۱۰۶) قانون برنامه ششم توسعه</td> <td style="width: 20%; text-align: center;">۱۳۰۰</td> </tr> </table>					تقویت بنیه دفاعی	ماده (۱۰۶) قانون برنامه ششم توسعه	۱۳۰۰
تقویت بنیه دفاعی	ماده (۱۰۶) قانون برنامه ششم توسعه	۱۳۰۰					
<p>توسعه‌ای در سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و صنایع پیشرفته که تأکید مصرح اصلاحیه قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی است را اجرایی می‌کند. اما سهم بالای ۲۰ درصد سازمان توسعه‌ای در استفاده از منابع صندوق توسعه ملی با بند «خ» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه مغایرت دارد.</p> <p>در بند «و»، بخش صنعت و معدن از طریق منابع تخصیصی برای توسعه سواحل مکران، ساماندهی حمل‌ونقل عمومی و توسعه حمل‌ونقل ریلی سرجمع به مبلغ ۵۵۰ میلیون دلار تحت تأثیر قرار می‌گیرد. عمدتاً صنایع پتروشیمی و صنایع انرژی‌بر، صنایع خودروسازی و صنایع واگن‌سازی کشور از طریق سه طرح فوق‌الذکر متأثر می‌شوند.</p>							

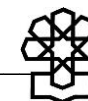
ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معادن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
	مقابله با ریزگردها در کشور و رفع مشکل برق خوزستان	بند «س» ماده (۱۰۶) قانون برنامه ششم توسعه	۱۵۰	
	توسعه مکران	ماده (۱۱۱) قانون برنامه ششم توسعه	۱۰۰	
	ساماندهی حمل‌ونقل عمومی	ماده (۱۱۱) قانون برنامه ششم توسعه	۱۰۰	
	بهبود محیط زیست، آبخیزداری و ساماندهی پسماندهای کل کشور	بند «ث» ماده (۳۸) قانون برنامه ششم توسعه	۲۰۰۰	
	کمک به ساماندهی بافت‌های فرسوده و بازسازی مناطق آسیب‌دیده از زلزله		۱۰۰	
	حمل‌ونقل ریلی		۳۵۰	

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)		موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معادن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
	کمک به تسویه بدهی پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش	۱۰۰۶			
	جمع	۵۸۰۶			
تبصره «۵»	<p>ب) اجازه انتشار اوراق مالی اسلامی (ریالی و ارزی) به دولت تا مبلغ ۲۶۰ هزار میلیارد ریال برای تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) نیمه‌تمام مندرج در پیوست شماره (۱)</p> <p>ه) اجازه صدور اسناد خزانه اسلامی به دولت تا سقف ۹۵ هزار میلیارد ریال بابت طرح‌های تملک سرمایه‌ای و غیره به طلبکاران (و) اجازه صدور اسناد اوراق تسویه خزانه به دولت تا مبلغ ۳۰ هزار میلیارد ریال به‌صورت جمعی - خرجی به‌منظور تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی</p> <p>ط) اجازه صدور انتشار اوراق مالی اسلامی (ارزی - ریالی) به وزارت نفت و وزارت صنعت، معدن و تجارت در سقف ۵۰ هزار میلیارد ریال به‌منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میادین مشترک و طرح‌های زیربنایی و توسعه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت</p>	<p>الف) تأمین مالی از طریق انتشار اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی تا سقف ۱۰۰ هزار میلیارد ریال برای اجرای طرح‌های شرکت‌های وابسته به وزارتخانه‌ها با تضمین خود از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت مانند طرح‌های حمل‌ونقل به‌ویژه ریلی و وسائط نقلیه برقی، طرح‌های آبرسانی، تصفیه‌خانه‌ها، نیروگاه‌ها، پتروشیمی و محرکه، صنایع واگن‌سازی، صنایع خودرو و نیرو مرتبط با وزارت نفت و نیرو می‌تواند از تأمین مالی به روش انتشار اوراق مالی اسلامی بهره‌مند شود.</p> <p>نیمه‌تمام مندرج در پیوست شماره (۱)</p> <p>ه) اجازه صدور اسناد خزانه اسلامی به دولت تا سقف ۹۵ هزار میلیارد ریال به‌منظور تسویه بدهی مسجل خود بابت طرح‌های تملک سرمایه‌ای و غیره به طلبکاران غیردولتی</p>	<p>در این بند بخش صنعت و معدن از طریق صنایع واگن‌سازی، صنایع خودرو و نیرو محرکه، صنایع پتروشیمی و صنایع مرتبط با وزارت نفت و نیرو می‌تواند از تأمین مالی به روش انتشار اوراق مالی اسلامی بهره‌مند شود.</p>	مغایرتی ندارد	

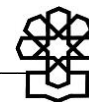
ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
		<p>(و) اجازه صدور اسناد اوراق تسویه خزانه به دولت تا مبلغ ۵۰ هزار میلیارد ریال به‌صورت جمعی - خرجی به‌منظور تسویه بدهی‌های قطعی دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی و خصوصی</p> <p>(ط) اجازه صدور انتشار اوراق مشارکت ارزی - ریالی به وزارت نفت در سقف ۵۰ هزار میلیارد ریال به‌منظور سرمایه‌گذاری در طرح‌های نفت و گاز با اولویت میدین مشترک</p>		
تبصره «۷»	<p>بند «الف» واریز درآمد حاصل از استخراج و فروش مواد معدنی شرکت تهیه و تولید مواد معدنی در حساب متمرکز نزد خزانه، این بند در جهت تصمیم شرکت‌های دولتی و جلوگیری از اختلال در سیستم گنجانده شده است.</p> <p>(ج) وصول خالص هرگونه وجوه دریافتی شرکت دخانیات ایران بابت هولوگرام و سایر حقوق انحصار محصولات دخانی از تاریخ ۱۳۹۱/۴/۲۷ تا ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ و همچنین واردات سیگار موضوع ماده (۳۷) قانون برنامه ششم توسعه در ردیف ۱۱۰۵۱۵ جدول (۵) ماده واحده به مبلغ ۱۴,۸۶۰ میلیارد ریال و واریز به حساب درآمد عمومی کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>(د) سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است کلیه درآمدهای ریال بود. به‌عبارت دیگر حدود ۱۱/۵ درصد افزایش یافته است.</p> <p>بند «الف» قانون ۱۳۹۶ در سال ۱۳۹۷ حذف شده است که با توجه به وصول مطالبات در سال جاری امری طبیعی است.</p> <p>(و) اجازه تهاتر مطالبات ایدرو، ایمیدرو بابت مشارکت در تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام با بدهی آنها به دولت بابت «مالیات» و «سود سهام» تا سقف چهار هزار میلیارد ریال به‌صورت جمعی - خرجی</p>	<p>الف) وصول مطالبات سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ و وجه تمایز بند «ج» لایحه با حکم سال قبل، کاهش درآمد دولت از این محل از حدود ۲۰۰۰ میلیارد ریال به ۱۰۰۰ میلیارد ریال است.</p> <p>ج) وصول خالص هرگونه وجوه دریافتی شرکت دخانیات ایران بابت هولوگرام و سایر حقوق انحصار محصولات دخانی از تاریخ ۱۳۹۱/۴/۲۷ تا ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ و همچنین واردات سیگار موضوع ماده (۳۷) قانون برنامه ششم توسعه در ردیف ۱۱۰۵۱۵ جدول (۵) ماده واحده به مبلغ ۱۴,۸۶۰ میلیارد ریال و واریز به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کشور توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت</p> <p>د) سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است کلیه درآمدهای ریال بود. به‌عبارت دیگر حدود ۱۱/۵ درصد افزایش یافته است.</p> <p>بند «الف» قانون ۱۳۹۶ در سال ۱۳۹۷ حذف شده است که با توجه به وصول مطالبات در سال جاری امری طبیعی است.</p> <p>(و) اجازه تهاتر مطالبات ایدرو، ایمیدرو بابت مشارکت در تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین</p>	<p>وجه تمایز بند «ج» لایحه با حکم سال قبل، کاهش درآمد دولت از این محل از حدود ۲۰۰۰ میلیارد ریال به ۱۰۰۰ میلیارد ریال است.</p> <p>همچنین درآمد حاصل از مالیات بر واردات سیگار موضوع ماده (۳۷) قانون برنامه ششم توسعه در ردیف ۱۱۰۵۱۵ جدول (۵) ماده واحده به مبلغ ۱۴,۸۶۰ میلیارد ریال آمد درحالی که این رقم در قانون بودجه ۱۳۹۶، ۱۳,۳۳۰ میلیارد ریال بود. به‌عبارت دیگر حدود ۱۱/۵ درصد افزایش یافته است.</p> <p>بند «الف» قانون ۱۳۹۶ در سال ۱۳۹۷ حذف شده است که با توجه به وصول مطالبات در سال جاری امری طبیعی است.</p> <p>در لایحه سال ۱۳۹۷ با توجه به بروز مشکل</p>	<p>مغایرتی ندارد</p>

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معادن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
	مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام با بدهی آنها به دولت بابت «مالیات» و «سود سهام» تا سقف چهار هزار میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی	مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام با بدهی آنها به دولت بابت «مالیات» و «سود سهام» تا سقف چهار هزار میلیارد ریال به صورت جمعی - خرجی	در سیستم شرکت‌داری دولتی شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران به استناد ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید، سعی شده است که این مشکل برطرف شود. درخصوص بند «و» سهم هر سازمان توسعه‌ای در این بند حدود ۱,۳۳۰ میلیارد ریال است. عملکرد ایدرو نشان می‌دهد از مبلغ ۱,۳۳۰ میلیارد ریال سهم این سازمان در سال قبل حدود ۷۷۲ میلیارد ریال در حال تهاتر با سازمان امور مالیاتی است و الباقی با بدهی‌های مالیاتی سال ۱۳۹۷ قابل تهاتر است. بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد سازمان ایدرو حدود ۱۷,۶۷۰ میلیارد ریال و ایمیدرو حدود ۴۵,۰۰۰ میلیارد ریال از دولت بابت واگذاری‌های قبلی و... مطالبه دارند. لذا برای سهولت در اجرایی شدن این بند نیاز به آیین‌نامه دارد که باید در قالب تبصره به این بند اضافه گردد.	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
تبصره «۱۴»	دولت مجاز است از منابع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها معادل ۳۷۰ هزار میلیارد ریال با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه نقدی به خانوارهای نیازمند استفاده کند.	منابع قانون هدفمند کردن یارانه‌ها معادل ۴۸۰ هزار میلیارد ریال به منظور پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی به خانوارهای هدف و ارائه خدمات حمایتی و کمک به بخش تولید و اشتغال	براساس جدول ماده (۳۹) برنامه ششم توسعه در بخش مصارف هدفمندی یارانه‌ها سهم حمایت از تولید و اشتغال ذکر نشده است، اما با توجه به حکم بند «الف» تبصره «۱۸» می‌توان انتظار	مغایرت با ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبيق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معدن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
			<p>داشت که بخش صنعت و معدن مورد تأکید قرار گیرد. کاهش پرداخت یارانه نقدی در مقایسه با قانون بودجه ۱۳۹۶ به میزان ۱۰۵,۰۰۰ میلیارد ریال و تغییر ساختار سازمان هدفمند کردن یارانه‌ها به صندوق از نکات بارز این تبصره است.</p>	
تبصره «۱۸»	<p>الف) دولت اجازه پرداخت ۱۰۰ درصد منابع حاصله از مابه‌التفاوت قیمت حامل‌های انرژی در سال ۱۳۹۷ نسبت به قیمت این حامل‌ها در ابتدای سال ۱۳۹۶ تا سقف ۱۷۴ هزار میلیارد ریال به شکل وجوه اداره شده و یارانه سود و ترکیب با منابع صندوق توسعه ملی و تسهیلات بانکی معادل ۱۵۰ هزار میلیارد ریال در جهت حمایت از طرح‌های تولید، اشتغال و آموزش و کمک به کارورزی جوانان دانش‌آموخته دانشگاهی دارد.</p>	<p>الف) دولت اجازه دارد نسبت به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و پایدار در منطقه و شناسایی استعدادها و قابلیت‌های مناطق، از طریق حمایت‌های نهادی، اعتباری، آموزشی و اجرایی، اقدامات زیر را براساس سیاست‌های مصوب شورای عالی اشتغال انجام دهد:</p> <p>- تدوین و ارائه اولویت‌های سرمایه‌گذاری به تفکیک رشته فعالیت‌ها تا سطح شهرستان توسط دستگاه‌های اجرایی با همکاری بخش خصوصی و تعاونی</p> <p>- ظرفیت‌سازی برای مشارکت فعال و مؤثر</p> <p>- اطلاع‌رسانی شفاف و مشوق‌های مالی، حمایتی</p> <p>- ایجاد رونق در بخش ساختمان</p> <p>- اولویت تخصیص مشوق‌های مالی به پروژه‌ها به‌ترتیب برای ایجاد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و صنایع دستی</p> <p>ب) یارانه سود تسهیلات سرمایه‌گذاری و اشتغال موضوع بند «الف» این تبصره از محل اعتبار ردیف ۱۱۸-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹)</p>	<p>تبصره «۱۸» در صورت اجرایی شدن و با فرض تأمین منابع بند «الف» از طریق افزایش قیمت حامل‌های انرژی معادل ۱۷۴ هزار میلیارد ریال و تلفیق این رقم با ۱۵۰ هزار میلیارد ریال صندوق توسعه ملی و نظام بانکی می‌تواند برای بخش تولید محرک مناسبی باشد مشروط به اینکه برای هدفمندی بیشتر این منابع، سهم بخش تولید از سرجمع منابع این تبصره مشخص شده است.</p>	مغایرتی ندارد

ردیف	موضوع ماده (لایحه بودجه سال ۱۳۹۷)	موضوع ماده (قانون بودجه سال ۱۳۹۶)	تطبیق لایحه با قانون بودجه ۱۳۹۶ و آثار احتمالی حکم لایحه بر بخش صنعت و معادن	ملاحظات سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
تبصره «۱۹»	<p>اجازه به دولت به منظور جلب مشارکت هرچه بیشتر بخش خصوصی و تعاونی در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های منتخب جدید و نیمه‌تمام (با اولویت طرح‌های نیمه‌تمام) و بهره‌برداری طرح‌ها و پروژه‌های تکمیل شده یا در حال بهره‌برداری، در قالب سازوکار مشارکت عمومی - خصوصی، نسبت به انعقاد انواع قرارداد (از جمله واگذاری، مشارکت، ساخت و بهره‌برداری یا برون‌سپاری) با بخش خصوصی و تعاونی اقدام و تمام یا بخشی از وظایف و مسئولیت‌های خود در تأمین کالاها و خدمات در حوزه‌هایی از قبیل پدیدآوری، طراحی، ساخت، تجهیز، نوسازی، بهره‌برداری و تعمیر و نگهداری را در چارچوب مقررات مشروحه در این تبصره به بخش خصوصی و تعاونی واگذار نماید.</p>	<p>الف) اجازه به دولت جهت تسهیل تأمین مالی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دارای توجیه اقتصادی و مالی با اولویت طرح‌های نیمه‌تمام با جلب مشارکت بخش خصوصی</p>	<p>موضوع این تبصره خصوصی‌سازی است و با توجه به هدفگذاری این تبصره در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام، اجرای طرح‌ها و پروژه‌های جدید در قالب سازوکار مشارکت عمومی - خصوصی می‌تواند در حوزه تولید و به‌خصوص سازمان‌های توسعه‌ای مانند ایدرو، ایمیدرو کمک مناسبی باشد، اما میزان موفقیت این سازمان‌ها در اجرای اهداف این تبصره با عنایت به گره زدن بیش از ۹۰ درصد منابع اجرای این طرح‌های مشارکتی به آورده بخش خصوصی، نظام بانکی و... امکان تحقق این اهداف محل ایراد است.</p>	<p>مغایرتی ندارد</p>

۳. تطبیق احکام برنامه ششم توسعه و اسناد بالادستی با احکام لایحه بودجه

در تطبیق احکام قانون برنامه ششم توسعه و اسناد بالادستی با احکام لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور نکات اساسی زیر قابل مشاهده است:

۱. بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه

براساس جزء «۴» بند «الف» این ماده، توسعه حداقل ۵۴ خوشه روستایی، بهره‌برداری و ساخت ۹۸ ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد ۱۴۰۰۰۰۰ فرصت شغلی در روستاها از محل اقدامات سازمان توسعه‌ای صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران باید انجام شود این درحالی است که در لایحه بودجه این موضوع مهم دیده نشده است. با توجه به هزینه توسعه هر خوشه روستایی که معادل ۳۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود و هر ناحیه صنعتی روستایی که شامل ۱۵ هکتار که ارزش آن حدود ۱۵۰ میلیارد ریال برآورد می‌شود، اگر قرار بر این باشد که در سال ۱۳۹۷ فقط ۲۰ ناحیه صنعتی روستایی ایجاد شود حدود ۳,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار نیاز است که در لایحه لحاظ نشده است. با عنایت به اینکه سازمان شهرک‌های صنعتی برای اجرای این حکم نیاز به منابع تملکی دارد که این امر باید از طریق منابع عمومی یا منابع داخلی سازمان تأمین شود و به دلیل فقدان منابع داخلی ترجیحاً باید از طریق منابع عمومی بودجه تأمین شود.

۲. بندهای «ب» و «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه ششم توسعه

براساس این بند قانونی، دولت موظف شده است که تأمین تسهیلات اعتباری مورد نیاز برای اجرای طرح باسازی و نوسازی صنایع را در قالب بودجه سنواتی پیش‌بینی کند، اما در لایحه لحاظ نشده است. طرح باسازی و نوسازی تهیه شده و مبلغ اعتبار ارزی مورد نیاز آن نیز توسط وزارت صنعت معادل ۶۵۰ میلیون دلار برآورد شده است.

۳. بند «ج» ماده (۴۶) قانون برنامه ششم توسعه

در این بند موضوع سپرده‌گذاری ۱۰ درصد سالانه (ارزی) از منابع ورودی صندوق توسعه ملی در قبال اخذ خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات به صنایع کوچک و متوسط (SME) از طریق بانک‌های عامل است که در لایحه منابع مشخص و هدفمند برای اجرایی کردن این بند لحاظ نشده است هرچند در تبصره «۱۸» به‌طور کلی و عام، منابعی پیش‌بینی شده است.

۴. ماده (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه و ماده (۸۱) قانون تنظیم بخشی از

مقررات مالی دولت (۲)

در این مواد قانونی موضوع حمایت از زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی در امور تأمین راه، آب، برق، گاز و تلفن تا ورودی واحدهای مستقر در شهرک‌ها در قالب بودجه‌های سنواتی است که این امر در لایحه بودجه لحاظ نشده است.

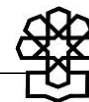
۵. ماده (۴۳) قانون برنامه ششم توسعه

مطابق بند «پ» ماده (۴۳) قانون برنامه ششم توسعه، کلیه درآمدهای ناشی از بخش معدن (شامل حقوق دولتی، حق اکتشاف و ...) باید به صورت تخصیص یافته و ۱۰۰ درصدی به بخش معدن و در زیرساخت‌های آن هزینه شود و هرگونه هزینه کرد این منابع در حکم تصرف در اموال عمومی خواهد بود. مطابق ردیف‌های درآمدی بخش معدن کل عایدی بخش معدن شامل بهره مالکانه (ردیف ۱۳۰۴۰۸)، حق اکتشاف (ردیف ۱۳۰۴۱۸) درآمد موضوع ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید (ردیف ۱۶۰۱۷۷) در لایحه آورده شده است که سرجمع درآمد مبلغ ۱۰,۹۰۰ میلیارد ریال خواهد بود که از این میزان جمعاً مبلغ ۸,۶۷۷ میلیارد ریال مطابق ردیف‌های ذیل به بخش معدن و صنایع معدنی تخصیص یافته است:

۱. جدول شماره (۷) ردیف ۲-۱۵۵۰۰۰ تأمین سرمایه صندوق‌های صنعت و معدن، ۷۰ میلیارد ریال.
  ۲. جدول شماره (۷) ردیف ۷-۱۵۵۰۰۰ ایمیدرو، ۳۵۷ میلیارد ریال.
  ۳. جدول شماره (۲-۷) ردیف ۱۵۵۰۰۰ کلیه فعالیت‌های معدنی، ۸۰۰۰ میلیارد ریال شامل ۶,۸۰۰ میلیارد ریال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۱,۲۰۰ میلیارد ریال هزینه‌ای.
  ۴. جدول شماره (۹) ردیف ۴-۵۳۰۰۰۰ مبلغ ۲۵۰ میلیارد ریال.
- همان‌طور که مشاهده می‌شود، در صورت تخصیص ۱۰۰ درصدی کلیه ردیف‌های مذکور، حدود ۸۰ درصد از منابع یاد شده به بخش معدن و صنایع معدنی تخصیص خواهد یافت که در این صورت حکم قانون برنامه رعایت نخواهد شد.

۴. بررسی ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت و معدن

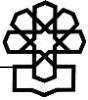
در بخش ردیف‌های متفرقه با توجه به تغییرات ایجاد شده در مقایسه با سال قبل، برخی از ردیف‌های متفرقه از جدول (۹) به ذیل جداول ۱-۷ و ۲-۷ با مشخص شدن دستگاه اجرایی مرتبط انتقال یافته است که این امر بر شفافیت و نظارت بیشتر بر ردیف‌های متفرقه کمک می‌کند.

در بخش اعتبارات ردیف متفرقه مرتبط با دستگاه‌ها و نهادهای حوزه صنعت و معدن براساس ردیف‌های منتخب، مهمترین تغییر صورت گرفته مربوط به چگونگی تخصیص منابع بند «پ» ماده (۴۳) قانون برنامه ششم توسعه است. بدین صورت که در سالیان گذشته با عنایت به عدم الزام به رعایت این بند، عملاً اعتبارات بخش معدن در ردیف‌های جداگانه و بدون توجه به میزان منابع در نظر گرفته شده از بخش معدن آورده می‌شدند که در لایحه سال ۱۳۹۷ با توجه به الزام بازگشت به منابع حاصل از بخش معدن به درون بخش و هزینه‌کرد آن در زیرساخت‌ها، این موضوع در ردیف ۱۵۵۰۰۰ با عنوان یک ردیف کلی آورده شده است.

جدول ۲. خلاصه اعتبارات دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با حوزه صنعت و معدن در ردیف‌های متفرقه انتقال یافته به جداول ۱-۷ و ۲-۷

درصد تغییرات	قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)			لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)					
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	عنوان	دستگاه اجرایی	کد دستگاه
-۲۱/۵	۱۰۱۹۱۴۰۰	۹۱۶۲۰۰۰	۱۰۲۹۴۰۰	۸۰۰۰۰۰۰	۶۸۰۰۰۰۰۰	۱۰۲۰۰۰۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت، اعتبار موضوع تکمیل نقشه‌های پایه زمین‌شناسی، پی‌جویی و اکتشاف عمومی کلیه ظرفیت‌های معدنی کشور، تکمیل زیربناها و زیرساخت‌های مورد نیاز برای معادن و صنایع معدنی، اجرای تبصره «۶» ماده (۱۴) قانون معادن، اجرای تبصره «۶» ماده (۱۲) قانون اصلاح قانون معادن، تشویق صادرات محصولات صنایع معدنی دارای ارزش‌افزوده بالا، اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مرتبط با بخش معدن و صنایع معدنی و نظارت و مستندسازی، کمک به (سازمان نظام مهندسی معدن موضوع ماده (۳۵) قانون نظام مهندسی معدن، اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی بابت تجهیز و اکتشاف پایه و تفصیلی در بخش معادن، حمایت از فعالیت‌های صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی، اجرای طرح‌های اکتشافی و پژوهشی و کاربردی زیست‌محیطی، ایجاد زیرساخت‌های معدنی و وصول حقوق دولتی معادن	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵۵۰۰۰
۱۱۳/۳	۴۰۰۰۰	۰	۳۰۰۰۰	۶۴۰۰۰	۰	۶۴۰۰۰	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، خدمات کارشناسی	سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور	۱۴۶۵۰۰
-۱۱/۶	۱۸۳۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۳۳۰۰۰	۱۶۱۸۰۰	۱۳۲۱۰۰	۲۹۷۰۰	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، احیا و بازسازی عرصه منابع طبیعی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون معادن	سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور	۱۳۹۰۰۰
۱۰۰/۶	۲۲۵۰۰	۰	۲۲۵۰۰	۴۵۱۵۰	۰	۴۵۱۵۰	اعتبار موضوع درآمد حاصل از کارمزد ثبت سفارش کالا	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵۵۰۰۰
۱۰۰/۶	۲۲۵۰۰	۰	۲۲۵۰۰	۴۵۱۵۰	۰	۴۵۱۵۰	اعتبار موضوع درآمد حاصل از کارمزد ثبت سفارش کالا	سازمان توسعه تجارت ایران	۱۴۷۱۰۰
-۱۰	۴۷۰۰۰	۰	۴۷۰۰۰	۴۲۳۰۰	۰	۴۲۳۰۰	اعتبار موضوع تبصره «۷» ماده (۷۲) قانون اصلاح قانون نظام صنفی (سازمان تعزیرات حکومتی، اتاق اصناف ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت به نسبت یک‌سوم)	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵۵۰۰۰
-۵۵	۱۶۰۰۰۰	۰	۱۶۰۰۰۰	۷۲۰۰۰	۰	۷۲۰۰۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه دخانیات	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵۵۰۰۰
-۹	۲۲۰۰۰۰۰	۰	۲۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	۰	۲۰۰۰۰۰۰	اعطای مشوق‌های صادراتی غیرنفتی و پتروشیمی و یارانه سود تسهیلات واحدهای تولیدی با اولویت تولیدات صادراتی	سازمان توسعه تجارت ایران	۱۴۷۱۰۰
۱/۷	۳۵۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۰	۳۵۶۰۰۰	۳۵۶۰۰۰	۰	زیرساخت‌های شهرک‌های صنعتی	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران	۲۵۷۰۰۰
-۱۸	۱۳۲۰۶۴۰۰			۱۰۷۸۶۴۰۰			جمع		

جدول ۳. خلاصه اعتبارات دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با حوزه صنعت و معدن در ردیف‌های متفرقه براساس جدول ۹

قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)				لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)					
شماره طبقه بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	شماره ردیف	عنوان	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
۴۰-۵۳۰۰۰۰	کمک به نوسازی و تکمیل زنجیره ارزش در راستای جلوگیری از خام‌فروشی موضوع ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	۲۵۰۰۰۰	۰	۲۵۰۰۰۰					
۴۷-۵۳۰۰۰۰	توسعه حمل‌ونقل ریلی	۰	۱۲۲۵۰۰۰۰	۱۲۲۵۰۰۰۰	۹۷-۵۳۰۰۰۰	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران، توسعه و نوسازی و تکمیل طرح‌های شبکه ریلی مشروط به وصول درآمد حقوق ورودی، تخصیص در مقاطع سه‌ماهه	۰	۴۵۰۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰۰
۵۲-۵۳۰۰۰۰	توسعه منطقه مکران	۰	۳۵۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰۰					
۲۹-۵۵۰۰۰۰	راهبری توسعه، مطالعات و ایجاد زیرساخت‌های منطقه مکران	۰	۴۴۰۰۰۰۰	۴۴۰۰۰۰۰	۸۵-۵۵۰۰۰۰	راهبری توسعه، مطالعات و ایجاد زیرساخت‌های منطقه مکران	۰	۶۰۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰۰
۳-۵۵۰۰۰۰	سازمان برنامه و بودجه کشور، زمینه‌سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطقی کمتر توسعه‌یافته و حاشیه‌ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی، توازن (زیرساخت‌ها) و (کمک‌های فنی و اعتباری)	۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	۳-۵۵۰۰۰۰	سازمان برنامه و بودجه کشور، زمینه‌سازی جهت تحرک بخشیدن به اقتصاد مناطقی کمتر توسعه‌یافته و حاشیه‌ای و تقویت پیوند با اقتصاد ملی، توازن (زیرساخت‌ها) و (کمک‌های فنی و اعتباری)	۰	۷۵۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰۰
۷-۵۵۰۰۰۰	ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها از جاسک تا گوانتر (سواحل جنوب مصوبات سفر مقام معظم رهبری)	۰	۳۰۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰۰	۱۹-۵۵۰۰۰۰	کمک به ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها از جاسک تا گوانتر (سواحل جنوب مصوبات سفر مقام معظم رهبری)	۰	۴۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰۰
				۱۷,۷۴۰,۰۰۰	جمع				

جدول ۴. اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مرتبط با فعالیت‌های سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن

ردیف	شرح	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	محل تأمین
۴	ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته (موضوع بند «۳» ماده (۲۹))	۷۰۰۰۰۰	۱۰۹۹۵۰۰	۱۷۹۹۵۰۰	اعتبارات جزء «۷» ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸ و جزء «۱» ردیف ۵۵۰۰۰۰ جدول شماره ۹
۵	مشارکت‌های دولتی با بخش‌های غیردولتی تا سقف ۴۹ درصد به‌منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه‌یافته (موضوع بند «۵» ماده (۲۹))	۱۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	جزء «۴» ردیف ۵۲۰۰۰۰ جدول شماره ۹
۷	ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر (موضوع بند «۷» ماده (۲۹))	۳۵۰۰۰۰	۰	۳۵۰۰۰۰	اعتبارات جزء «۸» ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸
				۲۵۴۹۵۰۰	جمع کل هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

۵. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل صنعت و معدن در لایحه بودجه با کاهش چشمگیر حدود ۴۴ درصد مواجه بود. به نظر می‌رسد دولت بیشتر به دنبال انتقال بار مالی این طرح‌ها به بخش خصوصی در قالب سازوکار مشارکت عمومی و خصوصی است، اما نکته قابل تأمل این است که از کل ۱,۹۲۰ میلیارد ریال اعتبار کاهش یافته حدود ۱,۷۷۰ میلیارد ریال (حدود ۹۰ درصد) فقط از برنامه زیرساخت‌های صنعتی و معدنی است که این امر جزء وظایف حاکمیتی است.

در بخش معدن سرجمع منابع در نظر گرفته شده برای بخش کاهشی بوده که عمده‌ترین دلیل آن خروج منابع حق انتفاع پروانه بهره‌برداری ایמידرو از لایحه بودجه سالیانه است. با این تغییر رویکرد عملاً باید هزینه‌های مرتبط با ایجاد زیرساخت‌های ایמידرو که در چند سال گذشته از محل بودجه عمومی تأمین می‌شد، نیز باید از اعتبارات خارج شود.

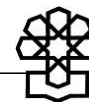
جدول ۵. مقایسه تطبیقی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن در لایحه

(میلیون ریال)

بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

عنوان	بر آورد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	مصوب قانون بودجه سال ۱۳۹۶	درصد تغییر
برنامه اکتشاف منابع معدنی	۵۰۰۰۰	۲۸۷۰۰	۷۴
برنامه تدوین استاندارد	۳۰۰۰	۲۲۰۰	۳۶
برنامه ترویج و فرهنگ‌سازی عمومی استاندارد	۲۰۰۰۰	۳۹۰۰۰	-۴۸
برنامه مطالعات زمین‌شناسی	۳۲۱۰۰۰	۴۶۴۳۲۱	-۳۰
برنامه نظارت بر اجرای استاندارد	۲۰۰۰	۱۴۸۰۰	-۸۶
برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی	۱۸۸۶۹۰۷	۳۶۵۸۰۰۰	-۴۸
برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۹۹۹۲۰	۹۳۶۶۱	۶
جمع	۲۳۸۲۸۲۷	۴۳۰۰۶۸۲	-۴۴

کاهش حدود ۴۰ درصدی اعتبارات عمرانی سازمان‌های توسعه‌ای ایدرو و سازمان شهرک‌های صنعتی از محل منابع عمومی با رویکرد تحریک و تشویق این سازمان‌های توسعه‌ای در طرح‌های مشارکتی با بخش خصوصی و استفاده بیشتر از منابع بخش خصوصی، نظام بانکی و ... است (این سازمان‌ها در طرح‌های مشارکتی با تسهیلات سروکار دارند)، این در حالی است که سازمان‌های ایدرو و شهرک‌های صنعتی در اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیازمند اعتبارات تملک از منابع داخلی یا عمومی هستند که کاهش این حجم از اعتبارات مانع از انجام وظایف قانونی این سازمان‌ها

خواهد شد. شایان ذکر است کاهش اعتبارات امیدرو نیز بیشتر از خارج کردن حق انتفاع پروانه بهره‌برداری از بودجه و درج آن در منابع داخلی امیدرو است.

جدول ۶. نگاهی به وضعیت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای

(میلیون ریال)

در حوزه صنعت و معدن

درصد تغییر	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	سازمان‌های توسعه‌ای زیرمجموعه وزارت صنعت، معدن و تجارت
-۴۹	۷۰۴۷۰۰	۳۵۷،۰۰۰	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، مادر تخصصی
-۴۹	۴۱۴۰۰۰	۲۱۰۰۰۰	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - تخصصی
-۳۵	۱۳۹۶۰۰۰	۹۰۵۰۰۰	شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران
-۴۱	۲۵۱۴۷۰۰	۱۴۷۲۰۰۰	جمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان‌های توسعه‌ای حوزه صنعت و معدن

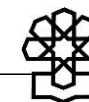
۶. وضعیت صنعت پتروشیمی در لایحه بودجه

۱. تبصره‌های مرتبط با صنعت پتروشیمی در ماده واحد

تبصره‌های مرتبط با صنعت پتروشیمی در ماده واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و مقایسه آن با تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۶، عملکرد آن و تطابق آنها با قوانین بالادست کشور در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. مقایسه احکام قانون بودجه سال ۱۳۹۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و تطابق آن با قوانین و اسناد بالادستی

تطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	تطابق با برنامه ششم توسعه و سایر قوانین	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	عملکرد قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۶
مطابق با بندهای «۱۲» و «۱۴» سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر تحقق هدف افزایش تولید و صادرات محصولات پتروشیمی	حکم بند «۳» ماده (۴) برنامه ششم، بر افزایش ارزش افزوده انرژی و تکمیل زنجیره ارزش تأکید داشته که در این راستا افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور به ۱۰۰ میلیون تن هدفگذاری شده است. ظرفیت ایجاد شده در این تبصره می‌تواند در تأمین مالی و توسعه طرح‌های پتروشیمی مؤثر باشد.	تبصره «۵» اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۷ با رعایت قوانین و مقررات: الف) شرکت‌های دولتی و وابسته وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و همچنین دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری تا سقف هفتاد هزار میلیارد ریال (۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال مالی اسلامی ریالی برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود منتشر کنند.	از این ظرفیت قانونی استفاده نشده است.	تبصره «۵» الف) به شرکت‌های وابسته و تابعه وزارتخانه‌های نیرو، نفت، ... اجازه داده می‌شود با رعایت قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ و یا قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تا سقف یکصد هزار میلیارد ریال (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای اجرای طرح‌های دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی خود با اولویت اجرای پروژه‌ها و طرح‌های میادین نفت و گاز مشترک با همسایگان و تبدیل گاز به فرآورده‌های شیمیایی و همچنین مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، اوراق مشارکت ریالی و یا صکوک اسلامی و با رعایت ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و برای طرح‌هایی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد، با تضمین خود درخصوص اصل و سود منتشر کنند.

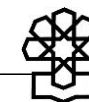
تطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	تطابق با برنامه ششم توسعه و سایر قوانین	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	عملکرد قانون بودجه سال ۱۳۹۶	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	
	این حکم در تطابق با قانون اصلاح تبصره «۵» بند «الف» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و الحاق دو تبصره به آن است.	تبصره «۷» (و) به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات قبل از سال ۱۳۹۷ سازمان‌های گسترش و توسعه و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) بابت مشارکت در تأمین سرمایه و «مالیات» بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط را با بدهی آنها به دولت بابت «مالیات» و «سود سهام» تا سقف چهار هزار میلیارد ریال (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) به صورت جمعی - خرجی از طریق خزانه تهاتر نماید.	تبصره «۷» (و) به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات قبل از سال ۱۳۹۷ سازمان‌های گسترش و توسعه و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) بابت مشارکت در تأمین سرمایه و «مالیات» بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط را با بدهی آنها به دولت تا سقف چهار هزار میلیارد ریال (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) به صورت جمعی - خرجی از طریق گردش خزانه تهاتر نماید.	موافقتنامه‌های لازم برای اجرای این حکم بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و سازمان برنامه و بودجه مبادله شده است. از رقم تخصیص داده شده به میزان یک سوم معادل هزار و سیصد و سی و سه میلیارد ریال (۱,۳۳۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) برای شرکت ملی صنایع پتروشیمی منظور شده است. شایان ذکر است مطالعات شرکت ملی صنایع پتروشیمی از محل ۷۰ درصد وجوه حاصل از واگذاری سهام از سال ۱۳۹۳ تاکنون معادل ۹۵,۶۴۱ میلیارد ریال است.	تبصره «۷» (و) به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات قبل از سال ۱۳۹۶ سازمان‌های گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) بابت مشارکت در تأمین سرمایه بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمان‌های مذکور و شرکت ملی صنایع پتروشیمی بابت سهم آنها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط را با بدهی آنها به دولت بابت «مالیات» و «سود سهام» تا سقف چهار هزار میلیارد ریال (۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) به صورت جمعی - خرجی از طریق گردش خزانه تهاتر نماید.

۲. صنعت پتروشیمی و طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای

در جدول ۸ طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای شرکت ملی صنایع پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ ارائه شده است.

جدول ۸. طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای شرکت ملی صنایع پتروشیمی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی جدید و قدیم	عنوان طرح	اهداف کمی طرح	مقدار (کیلومتر)	هزینه واحد	سال شروع - خاتمه	عملکرد سال‌های قبل از برنامه پنجم	دوران برنامه ششم				جمع کل	
							عملکرد دوران برنامه پنجم	مصوب ۱۳۹۶	برآورد ۱۳۹۷	درصد تغییر		پیش بینی سال‌های بعد
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۲ (۴۰۳۰۲۰۰۴)	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، ... ممسنی	احداث خط لوله انتقال اتیلن	۲۱۰۰	۴۳۰۲/۷۴۵	۱۳۸۳-۱۴۰۰	۳۲۴۸۸۳۷	۱۲۶۵۵۶۷	۴۶۴۰۰۰	۲۳۶۰۰۰	-۴۹	۳۸۲۱۳۶۱	۹۰۳۵۷۶۵
۱۳۰۴۰۱۱۰۱۳ (۴۰۳۰۲۰۲۵)	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن مرکزی	احداث خط لوله گاز اتیلن	۶۰۰	۸۴۷/۷۲۰	۱۳۸۸-۱۴۰۰	۸۶۳۸۵	۹۲۴۳۸	۱۹۰۰۰	۹۰۰۰	-۵۳	۳۰۱۸۰۹	۵۰۸۶۳۲

طرح احداث خط لوله اتیلن غرب در سال ۱۳۸۱ به منظور توسعه مناطق کمتر توسعه یافته غرب کشور و تحرک بخشی تولید در این مناطق به تصویب رسید. این طرح در سال ۱۳۸۳ آغاز و با بیش از ۱۰ سال از آغاز طرح، پیشرفت فیزیکی طرح در سال ۱۳۹۵ حدود ۸۲ درصد بوده است. بررسی آمار ارائه شده در جدول ۸ و ارقام مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ حاکی از آن است که در سال ۱۳۹۵ از محل منابع عمومی پرداختی به طرح صورت نگرفته است. یکی از عوامل اصلی گُند بودن پیشرفت فیزیکی این طرح کمبود منابع مالی است که در سال ۱۳۹۷ نسبت به مصوب سال قبل بودجه عمومی طرح حدود ۴۹ درصد کاهش یافته است.

طرح خط لوله انتقال گاز اتیلن مرکزی براساس آخرین گزارش موجود (دی ماه ۱۳۹۳) حدود ۲۳ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است. منابع عمومی این طرح نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به مصوب سال قبل حدود ۱۰ میلیارد ریال (بیش از ۵۰ درصد) کاهش داشته است.

جدول ۹. طرح مشارکت عمومی - خصوصی موضوع تبصره «۱۹» در بخش پتروشیمی

(میلیون ریال)

جمع	برآورد اعتبارات سال ۱۳۹۷*		عنوان طرح	شماره طبقه بندی طرح
	آورده مشارکت کننده، تسهیلات بانکی، تأمین مالی خارجی، تسهیلات صندوق توسعه ملی (بخش غیردولتی)، بازار سرمایه	منبع عمومی		
۱۳۶۲۸۰۰۰	۱۳۳۹۲۰۰۰	۲۳۶۰۰۰	کمک به احداث خط لوله انتقال گاز اتیلن به شهرهای مهاباد، سنندج، ... ممسنی	۱۳۴۰۱۱۰۱۲

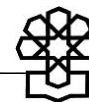
* با توجه به اطلاعات به دست آمده به نظر می رسد برآورد اعتبار صورت گرفته فقط مربوط به سال ۱۳۹۷ نیست، بلکه شامل کل اعتبار مورد نیاز برای خاتمه طرح اتیلن غرب می باشد که این امر ممکن است طی سال های آتی اجرایی شود.

مطابق تبصره «۱۹» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مقرر شده که دستگاه اجرایی با همکاری سازمان برنامه و بودجه شرایطی را فراهم سازند تا طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای «حاکمیتی» یا طرح‌های غیرانتفاعی دارای «اهداف اجتماعی» به بخش خصوصی و تعاونی برون‌سپاری شود و یا با روش عقد قرارداد مشارکت اجرا و تکمیل شود. مطابق جدول ۹ طرح خط لوله اتیلن غرب به‌عنوان یکی از طرح‌های مشارکت عمومی و خصوصی معرفی شده است. براساس برآوردهای ارائه شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ مقرر شد بیش از ۹۸ درصد اعتبار مورد نیاز این طرح برای تکمیل از طریق سایر منابع از جمله آورده مشارکت‌کننده، تسهیلات بانکی، بازار سرمایه و صندوق توسعه ملی تأمین شود. نکته قابل تأمل اینکه رقم پیش‌بینی شده در سال ۱۳۹۷ از محل مذکور اندکی بیش از کل هزینه انجام شده طرح تاکنون است. لذا به نظر می‌رسد رقم پیش‌بینی شده اعتبار مورد نیاز برای سال ۱۳۹۷ و سال‌های آتی باشد. شایان ذکر است به دلیل غیرانتفاعی بودن این طرح، به‌منظور ترغیب بخش خصوصی برای مشارکت در تأمین منابع مالی آن لازم است تمهیداتی اندیشیده شود. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه در صورت تصمیم به واگذاری این طرح باید تضامین لازم مبنی بر اجرای کامل تعهدات دولت در این طرح اخذ شود.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

همان‌گونه که در متن گزارش توضیح داده شد، عمده اثرپذیری بخش صنعت و معدن از آثار لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به تبصره‌های «۱۸» و «۱۹» و در نهایت به بند «ب» تبصره «۴» محدود می‌شود. با وجود کاهش حدود ۴۴ درصدی از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل صنعت و معدن به‌خصوص از برنامه زیرساخت صنعتی و معدنی انتظار می‌رود در صورت تحقق منابع پیش‌بینی شده در تبصره «۱۸» این حکم در صورت اولویت برای اشتغال در بخش واقعی اقتصاد بتواند تحرک مناسبی را در بخش ایجاد کند. به‌رغم نکات مثبت در تبصره‌های «۱۴» و «۱۸» لایحه مانند حذف ۴ دهک بالای درآمدی جامعه از دریافت یارانه‌های نقدی، توجه به عدالت اجتماعی و حمایت‌های اجتماعی و توجه به تولید و اشتغال، به نظر می‌رسد برخی اشکالات اساسی این دو تبصره می‌تواند مانع از رسیدن به اهداف مصرح در این تبصره‌ها شود. مشخص نبودن سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های حمایتی از تولید و اشتغال، موازی‌کاری در اصلاح و اجرای هدفمندی یارانه‌ها در قالب دو تبصره از جمله این اشکالات است.

عملکرد تبصره «۱۹» و سطح اثرگذاری آن بر روی بخش صنعت و معدن در قالب سازوکار مشارکتی عمومی و خصوصی با دو ابهام اساسی مواجه است؛ اول اینکه میزان تحقق مشارکت بخش خصوصی و بار شدن بیش از ۹۰ درصد اعتبارات مورد نیاز اجرای این طرح‌ها به آورده بخش خصوصی،

تسهیلات بانکی، صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه و تأمین مالی خارجی محل ابهام است و دوم اینکه با توجه به محدودیت‌های سازمان‌های توسعه‌ای بخش صنعت و معدن به دلیل عدم وصول مطالبات آنها از دولت معادل ۷۰ هزار میلیارد ریال و محدودیت سرمایه‌گذاری حداکثر ۲۰ درصد از محل منابع صندوق توسعه ملی و غیره، میزان بهره‌مندی بخش صنعت و معدن حداقل در سال ۱۳۹۷ با ابهام روبرو است. موضوع بند «ب» تبصره «۴» در صورت تصویب و اجرا در سال ۱۳۹۷ می‌تواند در قدرت مانور سازمان‌های توسعه‌ای در اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی در مناطق کمتر توسعه‌یافته، صنایع نوین، سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر (VC) و طرح‌های مشارکتی موضوع تبصره «۱۹» کمک مناسبی باشد، اما این امر با بند «خ» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مغایرت دارد. یکی از نکات بارز لایحه در ارتباط با بخش صنعت و معدن عدم رعایت احکام قانون برنامه ششم توسعه و دیگر قوانین دائمی است که اعتبار لازم برای اجرای آنها در لایحه بودجه لحاظ نشد.

پیشنهادها:

۱. متن زیر به ذیل بند «و» تبصره «۷» اضافه می‌شود:

- در سطر آخر بعد از عبارت «سود سهام» عبارت «و یا از طریق تضامین و دیگر ابزارها» اضافه گردد.
- آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نفت و سازمان برنامه و بودجه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۲. متن زیر به عنوان تبصره جدید اضافه می‌شود:

در راستای اجرای ماده (۵۴) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، شورای برنامه‌ریزی استان مجاز است از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مندرج در جدول (۱۰-۱) را جهت تکمیل زیرساخت شهرک‌ها و نواحی صنعتی همان استان با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته اختصاص دهد.

کد مسلسل: ۱۵۶۷۶	شناسنامه گزارش
شماره چاپ: ۷۶۰ شماره ثبت: ۳۴۸	دوره دهم - سال دوم تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱
عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۴۴. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی	
<p>نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت و معدن) تهیه و تدوین کنندگان: علی اصغر اژدری، فرید دهقانی، فاطمه میرجلیلی همکاران: ابراهیم مقصودی، سعید شجاعی، محمدتقی فیاضی ناظران علمی: حسین افشین، مهدی فقیهی متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات ویراستار تخصصی: _____ ویراستار ادبی: _____</p>	
<p>واژه‌های کلیدی: ۱. لایحه بودجه ۱۳۹۷ ۲. بخش صنعت، معدن و پتروشیمی</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۱۳</p>	

